

HØRING – innstillingen til utvalget for fag- og yrkesopplæringen/ Karlsenutvalget

Fagopplæringen er selve fundamentet for mesterbrevordningen. Mesterutdanningen bygger på fag- eller svennebrev og praksis i ett av de 72 yrkesfagene som nå omfattes av ordningen. Karlsenutvalgets innstilling og den videre utviklingen av fag- og yrkesopplæringen er derfor svært viktig for mesterbrevordningen.

Mesterbrevnemnda behandlet høringssaken i sitt møte 13. januar i år. Nemnda ønsker å uttrykke sin klare støtte til Karlsenutvalgets innstilling, og mener generelt at den gjennomgangen som er foretatt og de forslagene som fremmes av utvalget er svært viktig for å sikre nødvendig kvalitet i norsk fag- og yrkesopplæring i årene som kommer. I dette bildet er for eksempel internasjonalisering og økt satsing på å utvikle kunnskapsgrunnlaget på feltet avgjørende.

Mesterutdanningen er omtalt i utvalgets gjennomgang som ligger til grunn for forslagene i innstillingen. Mesterbrevordningen er ikke gjenstand for drøfting i utvalgets videre arbeid. Dette er forståelig, blant annet fordi innstillingen er overlevert Kunnskapsdepartementet, mens mesterbrevordningen er en del av Nærings- og handelsdepartementets ansvarsområde. Mesterbrevnemnda vil imidlertid peke på at mesterbrevordningen, særlig i kraft av mesterutdanningen, er en del av trepartssamarbeidet om norsk fag- og yrkesopplæring. Samtidig forvalter nemnda en lovfestet ordning som også er et næringspolitisk virkemiddel. Det er viktig at den kompetansen håndverksmesterne representerer inngår i en samlet nasjonal kompetansestruktur. Derfor ønsker Mesterbrevnemnda gjennom denne høringsuttalelsen å belyse enkelte forhold som nemnda anser som særlig viktige for å sikre sammenheng mellom mesterbrevordningen og fag- og yrkesopplæringen, fagskolen og annen relevant utdanning på høyere nivå.

Fagskolen, og overganger mellom fagopplæring, fagskole og annen høyere utdanning

Mesterbrevnemnda støtter den foreslåtte satsingen på fagskoleutdanning, inkludert forslaget om økt offentlig finansiering. For mesterbrevordningen vil det være særlig viktig at tilbudene er tilpasset behovene i den enkelte næring og at det utvikles et godt tilbud også i mindre håndverksfag.

Mesterbrevnemnda støtter forslaget om å bygge ut Y-veien til flere fagområder. Vi vil også peke på muligheten for at mesterutdanningen kan inngå i grunnlaget for videre studier innen relevante fagfelt.

Mesterbrevnemnda vil peke på at etablering og ledelse av egen virksomhet krever høyere kompetanse enn det videregående opplæring gir. Mesterutdanningen er en skreddersydd opplæring for bedriftsledere i de 72 håndverksfagene under ordningen. Mesterbrevordningen og relevante fagskoler, særlig innen byggfagene, har etablert et nært samarbeid gjennom flere år. Dette innebærer blant annet gjensidig godkjenning av fag. Nemnda ønsker å utvikle dette samarbeidet videre. Kombinasjonen av formell mesterutdanning og praksis som ansvarlig fagutøver gjør at mesterne innehar høy kompetanse i sine fag. Det er derfor også ønskelig å vurdere ordninger for gjensidig godkjenning mellom mesterutdanningen og ulike tilbud innen høyere utdanning.

Mesterbrevnemnda støtter utvalgets forslag om generell studieforbereidhet. For mesterne er de foreslåtte endringene viktige for å sikre gode muligheter til videre kompetanseutvikling. Nemnda mener at en yrkesutøver med fag- eller svennebrev som i tillegg har mesterutdanning og praksis som mester, vil være godt rustet for videre studier på høyere nivå.

Voksnes yrkeskompetanse

Mesterbrevnemnda støtter utvalgets forslag på dette området, blant annet når det gjelder å gjøre BKA-programmet til en permanent ordning, å stimulere til fleksible modeller for voksenopplæring og å utarbeide nasjonale prinsipper for realkompetanse.

Nemnda vil understreke betydningen av å legge til rette for voksnes læring, over hele landet. I mesterutdanningen legges det avgjørende vekt på å sikre et landsdekkende tilbud, også i små fag. På dette området ligger det til rette for å utvikle et bedre samarbeid mellom fag- og yrkesopplæring og nivået over.

Mesterbrevnemnda vil videre peke på behovet for bedre karriereveiledning også for voksne. Mange tar mesterutdanning etter flere års yrkespraksis. God og relevant karriereveiledning for denne målgruppen er derfor svært viktig. Nemnda støtter alle utvalgets forslag som gjelder rådgiving og karriereveiledning, og vil spesielt peke på behovet for at lærlinger gis fulle rettigheter til rådgiving.

Kvalitet i fag- og yrkesopplæringen

Mesterbrevnemnda er enig med utvalget i at kravene til kvalitet og relevans i opplæringen øker. For mesterbrevordningen er det helt vesentlig at det kommer på plass et nasjonalt system for å sikre og utvikle kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen.

Mesterbrevnemnda er enig i at stort frafall i fag- og yrkesopplæringen er bekymringsfullt, og at læringsutbytte og gjennomføring bør prioriteres høyt i arbeidet med kvalitet. Nemnda vil imidlertid også peke på at det er indikasjoner på at mange som ikke oppnår fag- eller svennebrev som unge, innen normert tid, oppnår formell kompetanse senere. Vi mener derfor det er viktig å legge enda bedre til rette for livslang læring innen fag- og yrkesopplæringen.

Ut fra erfaringer i mesterbrevordningen med opplæring for kandidater med fag- og svennebrev vil vi understreke betydningen av yrkesretting av fagene. Nemnda mener det er viktig å gjennomføre utvalgets forslag på dette området.

Nemnda støtter vektleggingen av systematisk og forutsigbar kompetanseutvikling for lærere og instruktører, både i skole og bedrift. Særlig for de små lærebedriftene er det viktig at tilbudet av relevant og fleksibel etterutdanning for instruktører og prøvenemnder utvikles videre. For å sikre deltakelse på kurs og samlinger må det komme på plass en ordning for kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste.

Rekruttering av yrkesfaglærere

Mesterbrevnemnda er enig med utvalget når det presiserer at en yrkesfaglærer må ha et relevant fag- eller svennebrev som en del av sin lærerutdanning, og at vedkommende må ha solid praksis fra yrket.

En karriereutvikling som yrkesfaglærer er interessant for en del mestere. Dette er en mulighet det kan arbeides målrettet med å utvikle videre.

Tilskudd til lærebedrifter

Mange av de nesten 18 000 mesterne i Norge driver egen næringsvirksomhet. Tilskuddsordningen er viktig for å sikre gode og langsiktige læreplasser, ikke minst i små bedrifter, som mange av mesterbedriftene er. Mesterbrevnemnda støtter utvalgets forslag om at lærlingtilskuddet justeres og følger kostnaden for elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer.